

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดกรุงเทพมหานคร จากการประเมินโรงเรียนดีเด่นโดยสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 ถึงปีการศึกษา 2531 จำนวน 53 โรงเรียน มีจำนวนครู 2,024 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 53 โรงเรียน จำนวน 336 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแยกประเภทตามขนาดของโรงเรียน (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 สํารวจจำนวนโรงเรียนและจำนวนครูจากเอกสารของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 ถึงปีการศึกษา 2531 มีทั้งหมด 53 โรงเรียน มีจำนวนครู 2,024 คน

2.2 แบ่งโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นออกเป็น 3 ขนาด ตามเกณฑ์ของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 800 คน

โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 401-800 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 401 คน

(สำนักงานการศึกษา 2531 : 2)

โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นรวมทั้งสิ้น 53 โรงเรียน แยกตามขนาดของโรงเรียนได้ดังนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 15 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 23 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 15 โรงเรียน

2.3 ประมาณขนาดตัวอย่างทั้งหมดจากตารางสำเร็จของยามานะ (Yamane อ้างถึงในอุทุมพร จามรมาณ 2530 : 30) ได้กลุ่มตัวอย่าง 333 คน

2.4 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างครู 333 คน จากข้อ 2.3 ตามสัดส่วนของจำนวนครูแต่ละโรงเรียน จากจำนวนครูทั้งหมด 2,024 คน เมื่อคำนวณแล้วได้กลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 336 คน โดยครูในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นทุกคนสามารถเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวกับแบบสอบถาม (รายละเอียดโปรดดูภาคผนวก จ)

2.5 สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อสังเกตการสอนและสัมภาษณ์เพิ่มเติม โดยเลือกโรงเรียนร้อยละ 25 ของจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ในแต่ละขนาดตามข้อ 2.2 ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 14 โรงเรียน เมื่อแยกตามขนาดของโรงเรียนจะได้จำนวนดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่ 15 โรงเรียน เลือก 4 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดกลาง 23 โรงเรียน เลือก 6 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดเล็ก 15 โรงเรียน เลือก 4 โรงเรียน

2.6 เลือกครูเพื่อสังเกตการสอนโดยสุ่มแบบเจาะจงการสอนกลุ่มประสบการณ์ให้ครบทั้ง 5 กลุ่มประสบการณ์ เลือกครูที่อยู่ใน 14 โรงเรียนมาโรงเรียนละ 1 คน รวม 14 คน โดยการจับฉลากเพื่อเลือกชั้นที่จะสังเกตการสอน มีรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนที่ 1	สังเกตการสอนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนที่ 2	สังเกตการสอนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนที่ 3	สังเกตการสอนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนที่ 4	สังเกตการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนที่ 5	สังเกตการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนที่ 6	สังเกตการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนที่ 7	สังเกตการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนที่ 8	สังเกตการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนที่ 9	สังเกตการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนที่ 10	สังเกตการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ (ประดิษฐ์)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

- โรงเรียนที่ 11 สังเกตการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (จริยะ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- โรงเรียนที่ 12 สังเกตการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (งานเกษตร)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- โรงเรียนที่ 13 สังเกตการสอนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
- โรงเรียนที่ 14 สังเกตการสอนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.7 สัมภาษณ์ครูโรงเรียนละ 2 คน จากโรงเรียนทั้ง 14 โรงเรียน ในข้อ 2.5 โดยสัมภาษณ์ครูในข้อ 2.6 หลังจากสังเกตการสอนแล้ว รวม 14 คน และสัมภาษณ์ครูที่สอนในชั้นเดียวกับครูในข้อ 2.6 อีก 14 คน รวม 28 คน

2.8 ใช้ครูในข้อ 2.7 เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตอย่างละ 1 ชุด

1. แบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบ เป็นแบบสำรวจรายการ (check list) และเติมข้อความ มีจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในด้านการจัดการสอน การอบรมและแนะแนว การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การพัฒนาตนเอง และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครู และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เป็นแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิดจำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู เป็นแบบสำรวจรายการโดยจัดอันดับความสำคัญ 5 อันดับ

2. แบบสัมภาษณ์ มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นแบบสำรวจรายการและเติมข้อความ มีจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ในด้านการจัดการสอนและงานที่ต้องรับผิดชอบ เป็นแบบคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

3. แบบสังเกต เป็นแบบสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและการสอนของครูในชั้นเรียน ในเรื่องกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการฝึก กิจกรรมสรุปและประเมินผล และกิจกรรมอื่น ๆ เครื่องมือจัดทำเป็นแบบสำรวจรายการ โดยกำหนดเป็นรายพฤติกรรมและจำนวนเวลาเป็นนาที บันทึกการสังเกต โดยบันทึกพฤติกรรมการสอนของครูและเวลาที่ใช้ในพฤติกรรมนั้น ๆ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีลำดับการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งเกณฑ์การประเมินโรงเรียนดีเด่น
2. รวบรวมความรู้นำมาสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียน
3. นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ง) ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อความ สำนวนภาษาให้เข้าใจง่าย และครอบคลุมเนื้อหาที่จะถาม
4. นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดกรุงเทพมหานครที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 5 โรงเรียน ๆ ละ 5 คน รวม 25 คน
5. นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนมาแก้ไขปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ (รายละเอียดโปรดดูภาคผนวก ก ข และ ค)

การรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการสำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตในการแจกแบบสอบถาม สัมภาษณ์ และสังเกตการสอน และขอหนังสือราชการเพื่อแจ้งไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจ้งให้ผู้อำนวยการและอาจารย์ใหญ่โรงเรียนดีเด่นทั้ง 53 โรงเรียนทราบ
2. ส่งและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ จำนวน 336 ฉบับ ปรากฏว่าได้รับข้อมูลกลับคืนมาจำนวน 315 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.75

3. สังเกตการสอนครูโรงเรียนละ 1 คน จาก 14 โรงเรียน (ภาคผนวก ฉ)
รวม 14 คน และสัมภาษณ์ครูโรงเรียนละ 2 คน รวม 28 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง สำหรับข้อมูลในส่วนที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิด แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนนำมาวิเคราะห์ เรียงลำดับความถี่แล้วนำเสนอในรูปของความเรียง

ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ให้คะแนนตามการเลือกในแต่ละอันดับดังนี้

ให้	5	คะแนน	สำหรับข้อที่ผู้ตอบเลือกเป็นอันดับที่ 1
ให้	4	คะแนน	สำหรับข้อที่ผู้ตอบเลือกเป็นอันดับที่ 2
ให้	3	คะแนน	สำหรับข้อที่ผู้ตอบเลือกเป็นอันดับที่ 3
ให้	2	คะแนน	สำหรับข้อที่ผู้ตอบเลือกเป็นอันดับที่ 4
ให้	1	คะแนน	สำหรับข้อที่ผู้ตอบเลือกเป็นอันดับที่ 5

แล้วรวมคะแนนเพื่อจัดอันดับสิ่งที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนดีเด่น
อันดับที่ 1-5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย